

Προς

ΡΑΕ

Πειραιώς 132,

118 54 Αθήνα

Υπόψη: κ. Προέδρου, Επικ. Καθ. Α. Δαγούμα

Κοινοποίηση

ΑΔΜΗΕ

Δυρραχίου 89 και Κηφισού,

104 43 Αθήνα

Υπόψη: κ. Προέδρου & Διευθύνοντος Συμβούλου, Δρ. Μ. Μανουσάκη

**ΘΕΜΑ: Δημόσια διαβούλευση της ΡΑΕ επί του Δεκαετούς Προγράμματος Ανάπτυξης
(ΔΠΑ) του Εθνικού Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΕΣΜΗΕ), για τα έτη
2021-2030**

ΑΡ. ΠΡΩΤ.: 598

Αθήνα, 02.12.2020

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε,

Ο Ελληνικός Σύνδεσμος Ανεξάρτητων Εταιρειών Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΕΣΑΗ) συμμετέχει συστηματικά στη δημόσια συζήτηση για τον **μακροχρόνιο σχεδιασμό** των δικτύων ηλεκτρισμού, από την επιτυχή υλοποίηση του οποίου εξαρτώνται οι βασικότεροι στόχοι της κλιματικής και ενεργειακής πολιτικής με ορίζοντα το 2030 και το 2050. Σε αυτή τη συγκυρία, πρωτόγνωροι πόροι είναι διαθέσιμοι για την χωρική και ποιοτική επέκταση και αναβάθμιση του Συστήματος Μεταφοράς. Συγκεκριμένα, υπάρχουν εδώ και δύο χρόνια διαθέσιμα για την Ελλάδα 25 εκ. δικαιώματα εκπομπής EUA του ευρωπαϊκού αποθέματος με σκοπό τα έσοδα από τη δημοπράτησή τους να διατεθούν για τη διασύνδεση των νησιών. Επιπλέον λόγω της πανδημίας έχει συσταθεί το Ταμείο Ανάκαμψης της ΕΕ το οποίο θα επιδοτήσει κατεχοχρή επενδύσεις στον τομέα της πράσινης ανάπτυξης, άρα και δίκτυα μεταφοράς που συμβάλλουν στην αξιοποίηση του δυναμικού των ΑΠΕ. Το Ταμείο θα μπορεί επίσης να επιδοτήσει την κατασκευή διεθνών διασυνδέσεων που προάγουν το διασυνοριακό εμπόριο και άρα την ενσωμάτωση πολύ μεγάλων ποσοτήτων ΑΠΕ στο ευρωπαϊκό Σύστημα. Επιπλέον συνεχίζει να λειτουργεί το Connecting Europe Facility της ΕΕ για έργα που θα χαρακτηριστούν ως Κοινού Ενδιαφέροντος (PCI). Σε αυτές τις ευρωπαϊκές πηγές οικονομικής ενίσχυσης θα πρέπει να προστεθεί και το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης για την περίοδο 2021-2025, στο οποίο τα Ενεργειακά Δίκτυα αποτελούν βασική

προτεραιότητα του Αναπτυξιακού Στόχου «Ανάπτυξη Υποδομών». Όλα αυτά σημαίνουν ότι ο Διαχειριστής -μαζί με την οικονομική δύναμη που του προσφέρουν οι μέτοχοί του- έχει στη διάθεσή του όλα εκείνα τα χρηματοδοτικά εργαλεία που απαιτούνται για να σχεδιάσει ένα Δεκαετές Πρόγραμμα φιλόδοξο και σε κάθε περίπτωση περισσότερο εμπροσθοβαρές σε σχέση με το υπό διαβούλευση σχέδιο.

Πέραν αυτής της γενικής παρατήρησης-πρότασης, ο ΕΣΑΗ επιθυμεί να καταθέσει τις εξής θέσεις σχετικά με το υπό διαβούλευση ΔΠΑ 2021-2030:

1. **Το Πρόγραμμα Ανάπτυξης του ΕΣΜΗΕ θα πρέπει να εκπονείται ανά διετία αντί για την έως τώρα ακολουθούμενη πρακτική στην Ελλάδα που είναι η ετήσια εκπόνηση του ΔΠΑ.** Αυτή η πρακτική άλλωστε ακολουθείται και από τον Ευρωπαϊκό Διαχειριστή ENTSO-E ο οποίος επεξεργάζεται και συντάσσει ανά διετία το Ten Year Network Development Plan (TYNDP). Η μετάβαση από ετήσιο σε ανά διετία Πρόγραμμα Ανάπτυξης έχει υιοθετηθεί επίσης και από τους τέσσερις Διαχειριστές Συστήματος στη Γερμανία. Στην Ισπανία μάλιστα η Red Eléctrica εκπονεί το αντίστοιχο Πρόγραμμα Ανάπτυξης ακολουθώντας έναν κύκλο τετραετίας. Υπό αυτό το πρίσμα, συμφωνούμε με την απόφαση της ΡΑΕ να μη συνεχίσει τη διαδικασία έγκρισης του -εκ των πραγμάτων- παρωχημένου ΔΠΑ 2020-2029. Κι ελπίζουμε αυτή η κίνηση να οδηγήσει και στην επίσημη θεσμοθέτηση του διετούς κύκλου για την εκπόνηση των μελλοντικών ΔΠΑ.
2. Η ανά διετία εκπόνηση θα δώσει τη χρονική δυνατότητα για λεπτομερή ανάπτυξη διαφορετικών σεναρίων τα οποία τελικά θα οδηγούν και στον σχεδιασμό για το Πρόγραμμα Ανάπτυξης του Συστήματος Μεταφοράς. Το υφιστάμενο ΕΣΕΚ προβλέπει διείσδυση των ΑΠΕ περίπου 61%-65% στην κάλυψη της ζήτησης ηλεκτρισμού το 2030. Είναι πολύ πιθανό ότι αυτό το νούμερο θα αναθεωρηθεί ανοδικά λαμβάνοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για μείωση -σε σχέση με το 1990- των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55% το 2030 (ο υφιστάμενος στόχος είναι 40%). Επομένως ο Διαχειριστής θα πρέπει να αναπτύξει, στο πλαίσιο του επόμενου ΔΠΑ, μια σειρά σεναρίων που θα οδηγούν στο στόχο του 55%.
Αυτά τα σενάρια θα πρέπει να διαμορφωθούν σε στενή συνεργασία του ΑΔΜΗΕ με τη ΡΑΕ και τους φορείς της αγοράς, με μια διαδικασία παρόμοια με αυτή που ακολουθείται από τον ENTSO-E και άλλους Διαχειριστές για την ανάπτυξη των σεναρίων που λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Ανάπτυξης.
3. Ο ΑΔΜΗΕ, σε συνεργασία και με τον ΔΕΔΔΗΕ, θα πρέπει να συμπεριλάβει στο Πρόγραμμα Ανάπτυξης του ΕΣΜΗΕ ειδικό κεφάλαιο που θα αποτυπώνει ποσοτικά την κατάσταση του Συστήματος όσον αφορά την ικανότητά του για ενσωμάτωση έργων ΑΠΕ, καθώς και τα απαραίτητα έργα χωρικής και ψηφιακής αναβάθμισης ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι διείσδυσης των ΑΠΕ στην κάλυψη της ζήτησης ηλεκτρισμού που θέτει το ΕΣΕΚ για το 2030. Η ενότητα 3.8 μπορεί να θεωρηθεί ως ένα προοίμιο αυτού του ειδικού κεφαλαίου.

4. Θεωρούμε θετικό ότι υπάρχει ξεχωριστή -έστω και περιορισμένης έκτασης- ενότητα για την Αγορά Εξισορρόπησης. Η συγκεκριμένη ενότητα 3.3.9.5 θα πρέπει να επικαιροποιηθεί και να συμπεριλαμβάνει και έναν σύντομο απολογισμό για την έως τώρα λειτουργία της Αγοράς. Η ενότητα αυτή θα πρέπει επιπλέον να περιλαμβάνει και τον σχεδιασμό για την ενσωμάτωση της ελληνικής Αγοράς Εξισορρόπησης στην ευρύτερη Ευρωπαϊκή αγορά, ιδίως στις πλατφόρμες συνεργασίας MARI (χειροκίνητη εφεδρεία αποκατάστασης συχνότητας) και PICASSO (αυτόματη εφεδρεία αποκατάστασης συχνότητας). Επίσης θα ήταν προτιμότερο αντί της παράθεσης γενικών πληροφοριών για τις ευρωπαϊκές πλατφόρμες MARI και PICASSO, το ΔΠΑ να δίνει πληροφορίες για τις έως τώρα δράσεις στην κατεύθυνση υλοποίησης αυτών των εργαλείων αγοράς, τι προβλήματα έχουν, ενδεχομένως, προκύψει και ποια είναι τα επόμενα βήματα.
5. Ο ΕΣΑΗ συστηματικά και με επιμονή προτείνει στη δημόσια συζήτηση, όλα αυτά τα χρόνια, τη διασύνδεση όλων των νησιών -πλην των πολύ μικρών- του Αιγαίου με το Διασυνδεδεμένο Σύστημα. Το υπό διαβούλευση ΔΠΑ προβλέπει για πρώτη φορά τη διασύνδεση, εκτός των Δωδεκανήσων, και των νησιών του Βορείου Αιγαίου. Αυτές οι διασυνδέσεις, σύμφωνα με το παρόν σχέδιο, προβλέπεται να λειτουργήσουν την περίοδο 2027-2030. Ο ΕΣΑΗ πιστεύει ότι είναι εφικτή η διασύνδεση της Δωδεκανήσου και των νησιών του Βορείου Αιγαίου με το ηπειρωτικό Σύστημα μέχρι το 2026. Αυτό άλλωστε αποδεικνύει και η διεθνής εμπειρία σε αντίστοιχα έργα αλλά επιβάλλει και η πρωτόγνωρη διαθεσιμότητα ευρωπαϊκών και εθνικών επιδοτήσεων για την υλοποίηση της διασύνδεσης των νησιών.
6. Το τελικό ΔΠΑ θα πρέπει να λάβει υπόψη του, στην ενότητα 3.9, το πρόσφατο συμπέρασμα του ENTSO-E (βλ. Power system needs in 2030 and 2040, Νοέμβριος 2020), ότι δηλαδή η μεταφορική ικανότητα των διεθνών διασυνδέσεων της χώρας πρέπει να αυξηθεί κατά 4 GW μέχρι το 2030. Αυτή η αύξηση είναι επιπλέον των έργων που έχουν προγραμματιστεί από τον ΑΔΜΗΕ και τους γειτονικούς Διαχειριστές με ορίζοντα το 2025. Το τελικό ΔΠΑ θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει επικαιροποιημένη πληροφορία όσον αφορά το νέο έργο East Balkan Corridor.
7. Η ενότητα 3.3.2 για την Πελοπόννησο θα πρέπει να επικαιροποιηθεί. Για παράδειγμα, η μονάδα Μεγαλόπολη V λειτουργεί ήδη στα 800 MW και η περιοχή της Πελοποννήσου εμφανίζει συχνά κορεσμό των γραμμών μεταφοράς. Με σημαντικές επιπτώσεις ιδίως στη λειτουργία της Αγοράς Εξισορρόπησης. Αντίστοιχα, πρέπει να επικαιροποιηθούν τα χρονοδιαγράμματα που αφορούν την ομάδα έργων 14.4 καθώς στο τέλος του 2020 η γραμμή μεταφοράς 400 kV ΚΥΤ Μεγαλόπολη – Σύστημα (Αιτωλοακαρνανία) δεν έχει ακόμα κατασκευασθεί και, προφανώς, δεν έχει τεθεί σε λειτουργία.
8. Στην ενότητα 3.3.31 (σελ. 112) αναφέρεται ότι επικαιροποιημένες προβλέψεις εξέλιξης φορτίου στις Κυκλάδες, οδηγούν στην ανάγκη να παραμείνουν -και μετά την υλοποίηση της Δ' Φάσης- δύο πετρελαϊκές μονάδες σε εφεδρεία έκτακτης ανάγκης αντί μίας που περιλάμβανε το αρχικό ΔΠΑ 2021-2030 (χρονική διαφορά 3 μηνών μεταξύ των δύο

κειμένων). Για τη διαμόρφωση άποψης από τους Συμμετέχοντες στην αγορά αλλά και κάθε ενδιαφερόμενο, θα πρέπει να δημοσιευθούν οι δύο διαφορετικές προβλέψεις οι οποίες οδηγούν στον διπλασιασμό των αναγκαίων πετρελαϊκών μονάδων.

9. Ο Πίνακας 2 (σελ. 28) με τις υφιστάμενες θερμικές μονάδες θα πρέπει να τροποποιηθεί κατάλληλα, ανάλογα με το χρονικό σημείο έγκρισης του τελικού ΔΠΑ από τη ΡΑΕ.
10. Θα πρέπει να διορθωθεί (σελ. 15) η αναφορά στις Βέλτιστες Διαθέσιμες Τεχνικές (ΒΔΤ) για μεγάλες εγκαταστάσεις καύσης καθώς η εκτελεστική απόφαση 2017/1442/EU για τις ΒΔΤ έχει ήδη δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της ΕΕ.
11. Θεωρούμε θετική την αναφορά του κειμένου στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ (σελ. 8), και καλούμε το Διαχειριστή να περιλάβει στο τελικό ΔΠΑ πίνακα που να δείχνει τις κυριότερες δράσεις του ΔΠΑ οι οποίες συμβάλλουν στην επίτευξη κάθε στόχου.

Με εκτίμηση

Γιώργος Στάμτσας

Γενικός Διευθυντής